

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Hogyodóvra	4
Helyben kábelkorvára:	
Egész évre	20 kor.
Hogyodóvra	5
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hogyodóvra	6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétbe és
szombat, utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Amennyire a közérdek kívánja, a kiadóhivatal
vagy megrendelőre nem vállalunk.

Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalban intézendők.

Helyes számú ára 3 forint.

NAGYVÁRAD, aug. 26.

A sovinizmusról.

A szabadelvű párt a nemzeti követeléseket meg akarja valósítani, csak hogy nem egyszerre, rohamosan, hanem tapintatosan!

Végre-valahára tehát szóba állanak a pihenésben elfáradt vezetők azokkal, akik neki keseredve nézik ezt az áldatlan küzdelmet, amelyet obstrukciónak nevezünk.

Az ultima lex előállította az ultima ratiót!

Szükségünk van tehát eszmére, amelyet oda állítsunk pártunk elé, hogy ime: *E jelben győzni fogsz!*

Harminczhat év telt le azóta, amióta a kiegyezés megkötött.

És ez idő alatt egyedüli vívmányunk e kettőben összpontosul:

Császári és királyi

és

Budapest fő és székváros.

Hol van az, amit a monarchia innenső fele, a megvalósított Magyar Állam jogosan követelhetett volna? — Kinek kezén kallódott el? — Kinek hanyagsága idézte elő, hogy lépésről-lépésre hátráltunk a nemzeti érdekek követelése előtt? — Kinek műve, hogy nemzeti ideálul a hatalomhoz való görcsös ragaszkodás támadt fel bennünk?!

Az elposványosodás ur lett felettünk és valami hinár huz le bennünket az elnemzetietlenedés mocsarába.

Magyar sovinizmus nélkül nincs magyar állam, a nemzeti önérték nélkül kifogy csontjainkból a magyar velő és szívünkben a magyar érzés.

Teljes harminczhat éve annak, hogy tétlenül veszteglünk és e tétlenségünk gunyjával a fő és székvárosban arra hivatkozunk, hogy nem kell tartani az új választásoktól, mert az *intelligencia a mienk!*

Igy még nem mutattak soha rá az intelligencia hazafiatlanságára, mint most, amikor a nemzeti követelések ellenében alapul kívánnák alkalmazni!

Eh! forduljunk el ettől.

Harminczhat év alatt a nemzet apró gyermekeiből, csecsemőiből férfiak lettek, és mi azt követeljük tőlük, hogy úgy gondolkozzanak, mint akkor, mikor pályáikban voltak.

Harminczhat év alatt megnőtt a proletariatus, mely ma számot tesz és az államban helyet követel magának.

Igaz, tért kellett adnunk a művelődésnek, fejlesztettük alsó, közép és felső iskoláinkat, de nem gondoltunk arra, hogy az így kifejlesztett erő tért nyerjen a munkára.

Azt megtettük, hogy a képességnek a tudás ajtaját megnyitottuk, de nem hogyha tanulmányait bevégezte, szélnek bocsátottuk, hogy a szélből vihart támaszson ellenünk.

A hadseregben, a külföldi konszultatósoknál, a tengeri kereskedelmi hajókon éppen a valódi magyar elem hiányzik.

Van jogtudósunk, ügyvédünk, mérnökünk, keleti akadémiát végzett emberünk elég, hanem ott fognak ezek helyet kapni, ahol a szocializmus veres lobogója leng a szélben.

Harminczhat év alatt csak azt értük el, hogy képesített embereink száma növekedett, de a megélhetés útjáról le vannak terelve. Hova mennek tehát? Erre a kérdésre feleljen kiki magának.

Harminczhat év alatt alig van néhány magyar nevű tábornagyunk, akik a létrán fel tudtak jutni a magasba.

A magyar állam három-négy egyénben nyert kifejezést: Andrássy Gyulában, Kállay Béniben, Szögyény-Marich Lászlóban és báró Buriánban.

Harminczhat év alatt annyit értünk el, hogy a proletariatus megneveltük számban és erőben, ezt a sikert érte el a Magyar Állam.

Legujabban a szegedi szabadelvű párt állott a nemzeti követelések mellé.

Lassankint megnyilatkozik az a hódítás, melyet epigonok kezdtek és amely mellé a nemzet erői sorakoznak.

Az intelligencia lassankint belátja már, hogy ha vezetni kíván és elfoglalt helyét be akarja tölteni, azt a magyar sovinizmus nélkül tennie nem lehet.

Sinopeus.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Bélbor és a Kelemen-havas.

Irta: Dr. Vucskics Gyula.

— Székely vasutak. — Patak jege mint országut. — Pisztrángászat. — Borvíz források. — A székely kivándorlás okai. — Diadalkapu. — Majláth püspök Bélborban.

Ha a hosszas kocsiútas után *Borszék*re érkezik valaki, méltán azt gondolhatja, hogy itt már igazán vége van ha nem is a világnak, de legalább is az országnak. Kerek száz kilométernyi távolságra van a legközelebbi vasúti állomástól. Ez ugyan nem *Borszék*nek a szégyene, hanem a kormányának gondatlansága és szűkkebltsége, mely azt a természeti kincsekben oly gazdag vidéket, hol e gyönyörű szép fürdőn és világhírű borvízen kívül, ami egymaga megérdemelné a vasutat, márvány, kőszén, terméskén, pirit, vas, réz, gránit és ditróit (az építkezésekhez legjobb

kő) töménytelen mennyiségben hever kiaknázatlanul, — ezt a vidéket, melynek derék munkás, értelmes, székely népe a megélhetés forrásaitól elzárva feltartóztatlanul vándorol Románia felé, — mindez ideig vasut nélkül hagyta. A Széll-kormány már adott a székelyeknek kormánybiztos, rendezett kivándorlási kongresszust és ígért nekik (a beruházási törvényjavaslatban fel is van rá véve a fedezet) 26 kilométernyi vasutat Szász-Régentől Dédáig, ha az ex lex rendbe jön, el is kezdik építeni; de vajjon hányadik utódja lesz Széllnek az a kormány, a melyik ha nem is *Borszék*ig, de legalább *Topliczák*ig kiépítse azt? Egyik székely képviselő, Urmánczy Nándor a kormányának ezen különös eljárása miatt, hogy az ígért körvasut (Szász-Régentől Madfalváig) helyett csak egy 26 kilométeres szárnyvasutat akar építeni, ki is lépett a kormánypartból, — mikor fogjuk elérni, hogy a székely becsület olyanokat válaszszon képviselőknak, akik egyöntetűen és határozottan foglaljanak állást a székely vasutak mellett? Addig pedig bajosan épülnek ki a székely

vasutak; *Borszék*, a keleti Kárpátoknak ez a gyöngye, ez a jobb sorsra érdemes pompás gyógyfürdő, melylyel sem Tusnád, sem Előpatak, sem más erdélyi fürdő nem mérkőzhetik, továbbra is elzárva marad a civilizált világtól — akárcsak a világ végén lenne.

De bármily messze legyen is *Borszék* a civilizált világtól, nincs még ottan vége az országnak. Keletre *Tölgyes*, északra *Bélbor* képezi Magyarországnak utolsó községét. Mi *Bélbor* felé vettük utunkat, hogy megnézzük Magyarországnak ezt a legmagasabban fekvő s máskülönbben is igen érdekes községét és egy kirándulást tegyünk onnét a Keleti Kárpátoknak legnevezetesebb és legmagasabb hegyiségére a *Kelemen-havasra*.

*Alsó-Borszék*ről kelet felé a *Borpaták* mentén vezet az út *Bélborba* a kitűnő karban tartott országuton, mely a tölgyesi szorosnál ér véget. Gyors egymásutánban tűntek el szemünk előtt a *Medvebarlang*, *Fokollorka*, *Jégbarlang* és *Boszorkányvár* ruika szépsékláírásai és csakhamar elértük *Hollósarkát*, honnét tekintettünk a *Borszék*iek legkedvesebb kiránduló-

Iskolai idényre

leány és fiu fehérneműek bármely intézet előírása szerint, mérték után is.

Továbbá carlsbadi cipők, csizmák, galocsnik, kalapok, sapkák, ingek, galérok, kézelők, lábravalók, nyakkendők, keztyűk, harisnyák, zsebkendők, inggombok, pénztárczák, fésűk, kefék, szappanok, esztrényők, utazó-bőröndök, téli alsó ingek, nadrágok, gamáslik, törülközők, madráczok, szalmazsákok, ágy- és paplanlepedők, gyapju takarók, chifonok, vásznak, cretonok, barchetek, béléssaruk stb. **feltűnő olcsó árak mellett.** 9

Keresztény üzlet!

Telefonszám 76.

FÁBRY TESTVÉREK

nagy áruházában
Nagyvárad, Olasz, Fő-utca.

A kormányválság.

Tegnapról mára a helyzet lényegesen megváltozott és pedig jó irányban. Az utolsó ember is, akitől féltek, hogy esetleg nemzeti engedmények nélkül vállalkozik kabinetalakításra, letett erről a szándékról. A király tegnap a »Nem engedünk!« álláspontján felajánlotta Darányi-nak a kabinetalakítást és Darányi nem mert vállalkozni: meggondolási időt kért, értekezett társaival egyenként és minisztertanácsban és végül kijelentette, hogy *nem vállalkozhatik*.

Ezzel a válság visszatért a kiindulási ponthoz, de javult a helyzet annyiban, hogy a király most már tudja, hogy a legaulikusabb emberek sem vállalkoznak kabinetalakításra nemzeti engedmények nélkül. A kérdés személyes oldala ilyenformán megoldatlan marad még két hétig, de érdemben előbbre jutottunk, mert most már biztos, hogy lesznek nemzeti engedmények.

Meg is érlelődött ez iránt a királyban a hajlandóság, csak a *nyelvkérdésben* abszolúte nem akar és valószínűleg nem is fog engedni. Ezt budapesti és bécsi forrásaink egybehangzóan jelentik.

Most a királynak eredeti szándékához hiven megvan az információja és tudja körülbelül az engedmények arányait is; Bécsben tanácskozni fog Pitreichkal és Körberrel, hogy a magyar kívánásokat összeegyeztesse a hadsereg felfogásával és az osztrák érdekekkel. Ily módon valami határozott program fog kialakulni, melyet a király a megbízandó politikusnak fel fog ajánlani a megbízással együtt, mely mintegy szeptember közepéig késni fog.

A személyes kérdés egyelőre háttérbe szorult. A személy megválasztása a programtól függ immár és a király azt a politikust fogja megbízni, kinek nézete legközelebb áll a Bécsben kifogásolt programhoz és a kiról felteszi, hogy legtöbb ereje és módja van az ellenzékkel megegyezésre juthatni. A kombinációknak ismét tág tere nyílik és megcsik, hogy a válság személyes oldala is odalyukad ki, ahol a kihallgatások előtt volt és mégis megvalósul az *Apponyi-Wekerle* vagy *Wekerle-Apponyi* ka-

binet, melyet a válság első napjaiban majdnem biztosra lehetett venni.

Altalános az a nézet, hogy addig nem lesz új kabinet, míg a kibontakozásra biztos utat nem találják és hogy mindaddig gróf *Khuen-Héderváry* ideiglenesen helyben marad, míg a megbízandó új ember előleges tárgyalások útján nemcsak a személyes dolgokban, hanem az egész politikai helyzettel és a jövőendő magatartással tisztába nem jött.

Hogy közbe-közbe a kormánypart békétlenkedik, arra nem sok ügyet vetnek; majd megbékül. A régóta kísértő értekezletből sem igen lesz valami; majd csak értekezlet nélkül is utólag magukévá teszik azt a programot, melyet az új ember vállalni fog.

A Ház ülése azonban a jövő hét elején meglesz. Igaz, hogy az ideiglenes kormány nem fog semmit sem mondani, de a parlament mégis meg fogja tenni alkotmányos kötelességét és legalább a vesztegetési szennyesen eshetünk túl.

A budapesti tüzkatasztrófa után.

Harmadszor sütött a napsugár a kerépesi-uti áruház üszkös, csupasz falaira, de a csillogása csak sötétebbé tette azt a mélységes gyászt, amit a katasztrófa okozott. Az első pillanat kétségbeesett megdöbbenését csupa nagy, szinte letargikus fájdalom követte. S a részletek, amik a katasztrófa felől egyre sürűbben kerülnek nyilvánosságra, növelik a gyászt.

Most már kétségtelen, hogy az áldozatok száma sokkal nagyobb, mint az első órákban hitték. *Tizennyolc* emberre teszik a halottak számát, de nem lehetetlen, hogy a romok felkutatása még szomorubb képét adja a hétfői pusztulásnak. A bécsi és müncheni tűzoltóságok küldöttei ma is kion voltak a tűz színhelyén s hangosan kifejezést adtak a tömérdek mulasztás miatt való felháborodásuknak.

A katasztrófa áldozatainak egy részét ma temették. Szivszaggató jelenetek játszódtak le a temetőben az egyes sírok mellett s keservesen zokogott az óriási tömeg, mely részt

vett a temetésen. Megrázó hatással volt mindenkire ez a nagy részvét, amelynek drámai erővel való megnyilatkozása némi enyhülés azoknak, kiktől a katasztrófa elragadta hozzátartozóikat.

Mai hireinket az alábbiakban közöljük:

Borzalmas lelet.

A reggeli lapok már hirt adtak róla, hogy Czank István tűzoltó a 38. számú ház mezzaninjában egy fürdőszobában egy férfi csontvázhoz tartozó térdkalácsot talált. Egy elhamvadt szárnycsont alighanem egy női holttesthez tartozik.

A fürdőszoba, ahol csontrészeket találtak — mint a vizsgálat kiderítette — Goldberger Sámuel II. emelet, 8. számú lakásához tartozik. A lakás a tűz kitörésekor zárva volt és így nagyon valószínű, hogy a szerencsétlenek a IV. emeletről menekültek valahogy a fürdőszobába. A tűzoltó, aki létrán mászott föl a mezzaninba, a fürdőszobában kádat nem talált, csak a kályhát és így nem lehetetlen, hogy a fürdőkád elolvadt, a bemenekült emberek pedig nyomorultul ott veszttek. A boldogtalanok nyilván a kádba menekültek. Ott megnyitották a csapot abban bizakodva, hogy a víz megmenti őket.

Az izzó falban levő vezetékben azonban valószínűleg már felforrta a víz s a szerencsétlenek legelőbb is leforrázták magukat. Nem lehetetlen, hogy vizet egyáltalán nem is kaptak, mert a vízvezeték ólomcsövei valószínűleg már akkorára megolvadtak a hőségől.

Czank tűzoltó, a szépen égett holttest megtalálójá rosszul lett a látottaktól.

A tüzkatasztrófa áldozatainak temetése.

A rákosi zsidótemetőben ma délelőtt hantolták el a tüzkatasztrófa szerencsétlen áldozatait. A holttesteket már tegnap este kiszállították a bonczoló intézetből s a temető halottas kamarájában helyezték el. Ma már kora reggel hatalmas tömegekben vonultak ki a résztvevők a temetőbe, részint villamoson, részint kocsikon; de igen sokan mentek gyalogosan is, pedig a rákosi új zsidótemető mintegy másfél órára van a fővárostól.

helyére az ugynevezett *Nagyvisszhangra* és elhagyva az országutat északra tértünk a pisztrángokban borsvelkedő *Besztercze* patak mentén a *bébbori utra*.

E vidék kultúrtörténetére jellemző, hogy husz esztendővel ezelőtt semmiféle kocsiútja sem volt Bébbornak. Szekérrel csak akkor tudtak közlekedni a bébboriak a nagy világgal, ha befagyott a Beszterczepatak s annak jégháta kényelmes szánutat képezett a bébboriak számára. A patak jobb partján Szárhegy, balpartján Csikvármegye óriási őserdei — fenyőnél egyebet nem lát az ember — és havasi legelői terülnek el, ezen erdőket rég idő óta szüntelenül irtják, miről számtalan gőzfűrészes gyár tanuskodik, de azért odavezető útról csak újabban gondoskodtak.

Ma már elég tűrhető az út, de esős időben nem szeretnék rajta utazni.

Az út mentén legközelebb egy kellemes tágasabb völgyben egy erdészlak ötlött szemünkbe, hová a borszékiek néha egy-egy kirándulást rendeznek *pisztrángászni*. Ok maguk ugyan nem fogják a pisztrángot, hanem oláh napszámosokkal zavartatják a hálóba a pisztrángokat, de a kirándulás fáradozatai közt jól esik elfogyasztaniok a pompás zsákmányt, a ritka élvezetes csemegét, a nyárson sült pisztrángot.

Innét kezdve mindinkább összeszorul a Besztercze völgye s egyre meredekebb lejtőkön keresztül vezet az út Bébbor felé.

Csaknem két órai kocsiútas után körülbelül a fele uton pompás jó *borviz forrást*

találtunk. Bébbor és vidéke különben éppen olyan gazdag ásványvizekben, mint Borszék, sőt — bár geológus nem vagyok — határozottan merem állítani, hogy Borszék világhírű vizét éppen a bébbori hegyek adják. Bébbor ugyanazon két község (Ditró és Szárhegy) tulajdona, mint Borszék; ha más gazdája lenne és — közelebb lenne a civilizációhoz alig hagynák tovább is kihasználatlanul Bébbor gazdag szénas- és kénforrásait.

A kristály tiszta szénasavas forrásból felüdvé magunkat tovább folytattuk utunkat Bébbor felé. Utközben érdekes beszélgetésbe ereszkedtünk kocsisunkkal, aki tősgyökeres székely ember, régi borszéki fuvaros és gazdálkodó. Beszéde sok megszívlelni valót nyújtana a székely kérdéssel foglalkozó politikusoknak, első sorban a székely kormánybiztosnak *Sándor* Jánosnak. Aki egy-egy ilyen székely embernek a beszédjét meghallgatja, az nem fog csudálkozni, hogy Romániába vándorolnak a székelyek.

A vasút hiánya miatt a székelyföld kiaknázatlan bérceiben csak kutatni lehet a nemes ércet, márvány, kőszén és kén után, de bányászni nem; néhány év óta van ugyan ipari szakiskola a székelység fővárosában Marosvásárhelyt, ahol a székely iparmuzeumot is mutogatják, de székely ipar — sajnos — még mindig nincsen; Borszéken évenként sok ezer forintot kiadnak a fürdővendégek emléktárgyakért, de azok bizony egytől-egyig selejtes osztrák és külföldi portékák; és így van ez minden erdélyi fürdőhelyen Tusnádon, Elő-

patákon egyaránt; sem gyáripar, sem valamire való házi ipar nincs a székelyföldön.

De ezeken kívül sok más és nagy baj van a székelyeknél. A tagosítás még csak tervben van; az állattenyésztés, daczára a kitűnő havasi legelőnek és réznek, elhanyagolt állapotban. Jóságai aprók, a tehének, bivalyok rossz fajták, kevés tejet adnak — 4—5 liter, a tej Borszéken drágább, mint Budapestén: tehén tej literje 14 kr., bivaly tej 18—20 kr.

A kormánybiztos nagy gondot fordít az aprójószág tenyésztésre, amivel valójában érdemesebb foglalkozni, mint akár buzatermeléssel, amire itt különben sem lehet gondolni; még a termékeny gyermyai síkságon is alig fizeti ki magát. Küldött is — cserébe — a kormánybiztos tojásokat jobb fajtájú aprójószágoktól, de a tojások nem keltek ki.

Borszéknek, Bébornak és még sok más községnek nincs egy talpalatnyi földje, sem erdeje, sem legelője. Ditró, Szárhegy és Remete községeké itt minden. Ezek a községek amellet, hogy e rengeteg vagyonnal rosszul gazdálkodnak, maguk folytonos adóssággal küzdenek, másokat sem engednek boldogulni.

A többiek csak telepesek, gyarmatosok, akik pénzért sem szerezhetnek erdőt vagy legelőt. A rengeteg erdőben ott rothadnak a kidült fák és a kivágott fáknak a tőkjei, de ha a szegény borszéki vagy bébbori ember haza akar vinni egy darabot fűteni vagy feldolgozni, menten megbüntetik.

No de itt a vonal alatt sok lesz a politizálásból, — folytassuk utunkat Bébbor felé,

A családtagok és rokonok zokogva vették körül a koporsókat, mintegy egyetlen családdá olvadva, mindaddig, míg a Chebra kadisa emberei ki nem jelölték az egyes koporsókat, hogy melyikben ki nyugszik. Ezután szivetrázó jelenetek következtek. A családtagok hangos zokogással borultak saját koporsóikra, többen elájultak, úgy, hogy orvosisegélyt kellett nyújtani.

A jelen voltak mély megindulással nézték végig a jelenetet, majd gyászánek hangzott fel, melynek hangjai mellett megindult a szomorú menet a temető északi része felé, hol nyolcz tatóngó üreg várt a koporsókra.

Legelől az énekhar haladt, zsolnárokat énekelve, utána az egyes koporsókat vitték, melynek közelében a családtagok siránkoztak. A sírhelyeknél földbeszurt zsindelek jelezték, hogy melyik helyet kinek szánták. A koporsókat gyászánekek közt engedték le az üregekbe, még egy-egy göröngyöt dobtak utánuk a hozzátartozók, aztán elföldelték azokat.

Az eltemetettek névsora a következő:

Özveggy Márkus Lajosné,
Márkus Margit,
Weinberger Margit,
Weinberger Janka,
Reichmann Anna,
Hartmann Vilmosné,
Blankenberg Géza.

Spiráné holtteste még az orvostani intézetben fekszik, *Goldberger* J. H.-né, az áruház egyik tulajdonosnőjét délután temették el hozzátartozói. A temetőben megjelent egy kétségbeesett asszony, *Reichmann* Simonné is fiával és anyósával, akinek az ura szintén benn égett. Megrendítő látvány volt, amint hangos zokogással férje koporsóját kereste, mert azt hitte, hogy megtalálták már holttestét és szintén most temetik. Tizenegy óra után osztott szét a közönség.

A főváros segítsége.

Megirtuk, hogy a főváros holnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tart, amelyen a katasztrófa áldozatainak családjai számára segílyt szavaz meg. Hogy a főváros adományának a kifizetése ne késleltessék, már ma ülést tartott a pénzügyi bizottság s megállapította az összeg fedezetét. Rögtön a bizottság után a tanács is ülészetett s egyhangulag elfogadta a pénzügyi bizottság javaslatát.

Elismerés a mentőknek.

Derék mentőknek bőven kijutott a munkából. A derék harcosok, a budapesti mentőegyesület tagjai most tömegesen kapják az üdvözlőleveleket a borzasztó tűzkatasztrófa alkalmából kifejtett önfeláldozó működésükért.

Gróf *Karácsonyi* Jenő, az egyesület elnöke a következő sürényben üdvözlö a derék mentőket:

»Megnyugvással értesültem, hogy a borzasztó katasztrófánál újabb tanujelét adták a mentők nemes és emberbaráti működésüknek, mely legfelsőbb elismerésben is részesült.»

Rohonczy Gedeon, az egyesület alelnöke elismerését fejezi ki a derék, önfeláldozó működésért.

Dr. Charas, a bécsi mentők igazgatója szívből üdvözlö a derék budapesti mentőket önfeláldozó működésükért.

Megható és érdekes az alábbi levél, melyet egy budapesti ori család küldött dr. Viroztek Győző mentőparancsnoknak. A levél így szól:

»Kedves jó doktor! Engedje meg, hogy a mai reggelen szívünk mélyéből szeretettel párosult őszinte tisztelettel üdvözlöljük önt, jó doktor, és derék társait azért az emberfeletti önfeláldozásért, melylyel tegnap a szerencsétlen áldozatokat segítették. Ha király volnék, tudnám mit tegyek, — de így szegény tehetetlen halandó létemre csak az az egy mód van lelkesülésem és meghatottságom kifejezésére, hogy kérem az Ur Istent, áldja meg a mentőket a legbensőbb boldogsággal. Ez forró óhaja az egész Altstaller családnak, kik együttesen küldik őszinte üdvözlőlevelet.

A gyermekvédelem az árvaszék kezében.

Volt már róla említés téve, hogy egyik belügyminiszeri körrendelet folytán, mely az elhagyott gyermek védelméről szól, az elhagyottá váló nyilvánításnak végleges és hatóságilag való megállapítását s ezeknek a gyermekmenhelybe való felvételét 1903. évi szeptember 1-étől kezdve az árvaszékekre bizza.

Az elhagyottá váló kinyilvánításhoz szükséges előző adatok és bizonylatok megszerzésénél követendő eljárásokra vonatkozó szabályrendeletet Biharmegye árvaszéke az 1903. év aug. 24-iki teljes ülésében hozta meg, *Fráter*

— Az örömtől úgy sirtam, mintha egész nemzetségemet temettem volna.

Bármily kevesen legyenek is a bélbóri székelyek, Majláth püspök fáradhatatlan buzgalmának elég arra, hogy felkeresse őket s elmenjen közejük oda, hol püspök nem járt soha. Összesen ötvenen voltak a bérmandók, plebániá nincsen a faluban, földesur sincsen, ahol megszállhasson, s nem törődik mindezzel semmit, nem rendeli a bérmandókat a legközelebbi plebániára, ahová tartoznak (Borszék), hanem hosszú fáradságos utat tesz szakadó esőben, tengelyig érő sárban, nem püspöki fogaton, hanem egyszerű nyitott kocsin, amelyet az iszonyu sár miatt négy hegyi ló is alig bírt húzni.

Hálával is fogják emlegetni a bélbóriak félszázad mulva is, hogy püspök járt a falujukban; emlékeül ott is hagyták a diadalkaput míg csak az idő el nem bánik vele, hadd hirdesse Erdély püspökének apostoli buzgalmat!

(Vége köv.)

Kálmán helyettes elnök elnöklété alatt *Nagy* Lajos ülnök előterjesztésére. Czélszerűnek tartjuk a rendelet rövid kivonatát megismertetni, hogy az eljárásnak némi fogalmával, bárki tudna vagy látna oly gyermeket, ki teljesen el van hagyva, szülei vagy hozzátartozói, eltartói nincsenek, azon gyermek jövőjét megmentve annak elhagyatottsága iránt az árvaszéknél az eljárást megindíttatni kérhesse.

Megjegyezzük, hogy az elhagyatottság ügyében, minden egyes beadvány és okmány bélyegmentes lévén, ezen cselekménye még áldozatot sem kíván. A rendelet rövid kivonata a következő:

Valamennyi előjárásnak, jegyzőnek, mint halálesseltevő közegnek és közgyámnak. Mint-hogy a belügyminiszeri rendelet az elhagyottá nyilvánítást kimondó véghatározatig minden egyes beadványt soronkívül rendelt elintézni, hogy a közbeeső intézkedések elkerültesse, a gyámhatóság a következőkre hívja fel az előjárókat, illetőleg a gyermekvédelmi ügyben közreműködni hivatott közegeket: 1903. szept. 1-től a gyámhatóságnak, minden a hatósága alá kerülő 15 éven aluli gyermekre nézve kötelessége vizsgálat tárgyává tenni, hogy eltartásuk kellőleg biztosítva van-e. E végből a haláleset felvevők, ha a haláleset felvételben 15 éven aluli kiskorúak fordulnának elő, akár élnek azok szülei, akár nem, jelenteniük kell, hogy nem fordul-e olyan eset elő, mely a kiskorúaknak a gyermekmenhely kötelekébe való felvételét indokoltá tenné.

Nemleges jelentést is feltétlen meg kell tenni. De ha a jelzett körülmény fennforogna, csak a közbeeső intézkedéseket szülő felesleges munka elkerülése végett mindazon helyhatósági okmányokat csatolják, melyek az elhagyottá váló nyilvánításhoz szükségesek.

I. Bizonyítandó, hogy eltartásra köteles hozzátartozói nincsenek, vagy ha vannak, ezek arra nem képesek.

1. Ezen hozzátartozók az atya, anya, atyai és anyai nagyszülők, ezekkel jkv. veendő fel, hogy ingó és ingatlan vagyonuk van-e, milyen telekkönyvben, mily értékű és mennyi a jövedelme a közterhek levonása után.

2. Ha a fennebb említett hozzátartozóknak vagyonuk nincs, mennyi a napi keresményük, az ottani viszonyoknak megfelelő napszámmal egyező-e?

3. Ha pedig hozzátartozói cselédek, jegyzőkönyvbe veendő, kinél milyen minőségben, mennyi bérért szolgálnak, s mennyivel járhatnak a gyermek fenntartásához.

4. A munka- és keresetképtelenségek közhivatalban levő orvosi bizonyítvánnyal igazolandók.

II. A törvénytelen születésű gyermekeknél az előjárók a mint a születési bizonylatot az anyakönyvvezetőtől megkapták, az 5143-I-c-1-03. B. M. körrendelet szerint mielőtt ezt gyámrendelés céljából betérjesztenék, előbb vegyék vizsgálat tárgyává, hogy nem forog-e fenn a gyermekmenhelybe való felvétel esete, s ha igen, a fent említett adatokat szerezzék be.

I. Itt azonban első sorban a természetes atyára kell hárulni a tartás kötelezettségének, miért is az anya által bevallott egyénnel ha az a gyermek t magáénak elismeri, vegyenek fel jkvét, hajlandó-e a gyermek tartását elvállalni, esetleg ahhoz hozzájárulni? de minden körülmények között a vagyoni állapota I. 1. szerint igazolandó, ugyszintén, a természetes atya keresetképtessége és családi állapota az I., 2. és 3. pontokban foglaltak szerint.

II. Ha a természetes atyánál ezen vagyoni állapot, az eltartás, vagy ehhez való bizonyos hozzájárulás nem sikerülne, vagy azt az anya nem gnevezni nem akarja, akkor az anyán kezdődőleg a fentebb megnevezett tartásra köteles hozzátartozók vagyoni állapota, kereset- és munkaképességének, cselédi állapotának puha-

Leány- és Fiu-intézetekbe

előírás szerint szükséges fehérneműk a legjobban beszerezhetők

az *Olaszi Fő-utcán*. Női, férfi és gyermek kalapokban nagy raktár. Harisnyák

Czillér Imre nagy áruházában

az elismert jó minőségekben.

tolása válik szükségessé, mint a házasságbán születettek nézve a rendelet fentebb előírja.

III. Ugyanezeket tartásuk szem előtt az előjárók, ha az elhagyatottság más esetét tapasztalják. Mindezen alakítások azonban nem akadályozhatják, ha a gyermek létérdeke úgy kívánja, a gyermekmenhelybe való azonnali ideiglenes felvételt, mely vagy a főszolgabirónál, vagy a menhely igazgató-főorvosánál kérelmezhető. A gyámhatóság nem mclaszthatja el figyelmeztetni az előjárókat, hogy az eltartásra kötelees hozzátartozók adatainak a kipuhatólásánál a legszigoribban járjanak el, lelkiismeretesen igyekezzenek elejét venni különösen a természetes anyának a gyermek eltartása kötelezettsége aluli könnyelmű menekülésének, mert ezzel a kincstár érdekét károsítják meg, de ugyanez az elhagyottnak való nyilvánítás következményeit ők is viselni fogják, amennyiben a 7-ik életévüket betöltött kiskorú gyermek eltartása elsősorban rájuk fog hárulni, vagy ha fedezeti alapjuk nincs, a vármegyei adózó közönség érdekei is sérelmet fognak szenvedni, amennyiben az 1901. évi XXI. t.-cz. 6. §-a értelmében pótdát lesz kénytelen kivetni.

A mi pedig a kiadást vagyis a menhelyből való kivételt illeti, minthogy leginkább az előjárók közreműködésével fog történni, tekintve, hogy ezen esetekben a gyermek menhelyigazgató-főorvosának véleménye nélkülözhetetlen, az egyszerűség és rövidség okáért czélszerű volna, ha ezt egyenesen a főorvoshoz küldenek, ki véleménye adása mellett küldené át az árvaszékhez, minthogy ezekből láthatólag a gyermekmenhelybe való felvétel mint a kiadás az előjárók-közreműködése mellett történik, figyelmeztetjük az előjárókat, hogy saját véleményüket az illetőségi hely kérdése, a felvétel és kiadásra vonatkozólag a betérjéskor egyidejűleg fejezzék ki. Végül az árvaszék ajánlatosnak tartaná a községek oly irányu tevékenységét, mely azt eredményezné, hogy nemesebb lelkű áldozatkész magánosok, alapítványok, önkéntes adakozások által a gyermek segély alapjának megteremtéséhez illetőleg növeléséhez hozzájárulnának.

UJDONSAGOK.

Radu püspök átirata a városhoz.

Radu Demeter dr., a nagyvárad új görög katolikus püspök, egyházmegyéje kormányzatának átvételét hazafias, megleghangu átiratban közli Nagyvárad város és Biharvármegye törvényhatóságával.

Örömmel vesszük tudomásul, hogy Radu püspök a törvényhatóság jóindulatát és pártfogását nemcsak saját személye iránt, hanem egyháza és szeretett hazánk érdekében kifejtendő munkássága iránt is kéri. A püspök átirata a következő:

Tekintetes Törvényhatóság!

O császári és apostoli királyi Felsége folyó 1903. évi május hó 10-én kelt legfelsőbb elhatározásával méltóztatott engem nagyvárad gör. szertartású püspökké legkegyelmesebben kinevezni. S miután ő Felsége ezen főkegyuri tényét a római apostoli szentszék részéről a f. évi június 25-én tartott pápai consistoriumban nagyvárad gör. szertartású kath. püspökké történt praeconisáltságom is követett: ezen püspöki székemet f. évi augusztus 16-án elfoglaltam s ez által jogilag és tényleg átvettem a nagyvárad gör. kath. egyház kormányzását.

Midőn ezekről nemes Biharvármegyét (illetve Nagyvárad városát) szerencsém van értesíteni, bátorkodom egyben főpásztori működésemhez a Tekintetes Törvényhatóság jóakaratu és hathatós támogatását is kikérni. Mélyen meg vagyok ugyanis győződve arról, hogy a közhatóságok jóakaratu támogatása mellett főpásztori ténykedésem nemcsak egyházamra eredményekben dúsabb lesz,

hanem ekként hatáskörömben még inkább leszek képes szeretett hazánk jóléte és felvirágozása érdekében közreműködni.

Fogadja a Tekintetes Törvényhatóság kiváló tiszteletem kifejezését.
Nagyvárad, 1903 aug. 24-én.

Dr. Radu Demeter,
nagyvárad gör. kath. püspök.

Dr. Magyary Géza egyetemi tanár.

Rövid egy év alatt második kiváló tanártól kénytelen megválni a nagyvárad kir. kath. jogakadémia. Tavaly dr. Nagy Ernőt, a közjog kiváló tanárát nevezték ki a kolozsvári egyetemre (a ki helyett, hogy annál nagyobb legyen a veszteség, Somló Bódogot hozták ide), az idén pedig dr. Magyary Gézát, a magyar perjogi irodalom első rangu művelőjét nevezték ki a királyi budapesti egyetem nyilvános tanárává.

Dr. Magyary Gézában jogakadémiánk egyik legkiválóbb tanárát veszti el. Aránylag egész fiatalon került a budapesti egyetemre s távozása alkalmával is megmaradt a nagyvárad kir. kath. jogakadémiának az a méltó dicsősége, hogy eddigi tudományos működését csaknem teljesen Nagyváradon fejtette ki. Rövid törvényszéki gyakorlat után rögtön kecskeméti, majd nagyvárad jogtanárrá lett s innen nevezte ki a király az ország első tudományos intézetéhez, a budapesti egyetemhez.

Magyary a jogirodalomnak azt a szakát művelte, melyen leginkább el van hanyagolva Magyarországon: a perjogot. Szaktárgyai a váltó- és kereskedelmi jog, csődjog, telekkönyvi rendtartás és perjog voltak, melyek közül az utolsót művelte legfőbbképpen ritka készséggel. A perjog az az ága a jogtudománynak, melyben még a legtöbb kérdés vár megoldásra; itt talált Magyary Géza ambíciója széles teret a működésre. Ugy a hazai, mint a külföldi irodalom teljes ismeretével felkészülve dolgozott s alapos képzettségével, kitűnő jogász elmeiell nem egy tudományos problémát ő oldott meg. Ebbeli kiváló érdemeit a szakirodalom régóta ismeri s elismeréssel honorálja. Munkálkodásának egyelőre koronáját képezi a magyar perrendtartás alaptanairól is vastak kötetje, mely munkát pár év előtt a Magyar Tudományos Akadémia a legnagyobb dicsérettel emelt ki; s tényleg a mű számos fejezete alapvetés a perjog további műveléséhez. Szigoruan tudományos és tömören tartalmas kidolgozásával ez egyike a magyar jogi irodalom kevés számú igazán klasszikus műveinek. Másik, már régebben kiadott s azóta sokszor idézett műve a *Kiadói ügyletről* szól, azonfelül a Magyar Jogászegylet kiadványai közt megjelent önállóan több munkája, így legutóbb a perorvoslatok tanáról. Hozzászól mély tudományossággal az új polgári törvénykönyv tervezetének az értékpapirokról szóló szakaszaihoz is s alapvető munkát írt a nemzetközi perjogról. Emaz és más önálló művei mellett állandóan közöltek tollából jeles jogi cikkeket a szaklapok; felolvasott a Nagyvárad Jogászegyletben, is, mely felolvasása japnok tárczarovatában jelent meg.

Nemcsak mint tudós, hanem mint tanár is az első közö tartozik Magyary. Komoly, higgadt fellépésével, szeretetteljes, előzékeny modorával, ritka szabatos és világos előadásával megnyerte hallgatóinak tiszteletét és ragaszkodását. Nemcsak a katedrálról foglalkozott tanítványjaival. A kiben tehetséget és szorgalmat látott, azt szívesen támogatta tanácsaival, utmutatásával, könyvekkel, folyóiratokkal előadásán kívül is s

állandó érdeklődéssel kísérte haladásukat. Nem csoda tehát, ha távozását nemcsak kartársai és mostani hallgatói sajnálják, hanem városunk széles köreiben fog érezhető hiányt okozni Budapestre történt kinevezése.

A fényes karrierhez igaz örömmel gratulálunk s kívánjuk a kitűnő tanárnak és tudósnek, hogy eddigi sikereit Budapesten, az egyetemi tanszék széles látókörű magasságából csak újabbakkal gyarapítsa. Csak azt sajnáljuk, hogy a mi neki és a fővárosnak nyereség, az nekünk még sokkalta nagyobb veszteség.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Féliczfürdő.

	Személyvonat						
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—	—	4.44	—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V. Velenceze >	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó >	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő >	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.30
Féliczfürdő >	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.54

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonat						
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	3.—	5.34	7.20	9.53
Rontó >	8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31	—
V. Velenceze >	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—	11.27	—	—	6.18	—	11.34

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perczig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Szent Agoston napja.** Ünnepet ül ma a nagyvárad Szent Orsolyáról nevezett zárda. Ma van Szent Agostonnak, a zárda rendszabályai megalkotójának ünnepe. Ez alkalomból délelőtt 10 órakor *Vinkler József* választott püspök, nagyprépost, kápt. helynök fényes asszisztenciával nagymisést fog szolgáltatni, megelőzőleg fél 10 órakor dr. *Lindenberger János* theol. tanár szent beszédet mond.

* **Személyi hír.** Dr. *Gerő Sándor* törvényszéki orvos hosszabb tanulmányutra indult Berlinbe, honnan néhány német egyetemi város meglátogatása után Norderneybe, üdüléssel fejezi be útját.

* **Rulikovszky Kázmér emléke.** Ma 54 esztendeje nemzeti szabadságunk egy rajongó martirjának meleg szive szünt meg dobogói. Megállította lüktetését a zsarnok gyilkos golyója. Kicsordult egy bátor férfi szív szabadságlángoló vére, hogy megszentelje, megtermé kenytse Nagyvárad földjét is, hogy legyen egy sir Nagyváradon is oltára a szabadságnak, a hazaszeretetnek. Ma 54 éve, hogy *Rulikovszky Kázmér*, az orosz hadseregből hozzánk partolt lengyel származású dzsidás százados *Paskievics*, az orosz fővezér Nagyváradon agyonlövete. 1849. augusztus 28-án a bóné-kuti mező rögére kiömlött a szabadsáért lángoló vér s a zsarnok azt hitte, a szabadságot eltemették abban a szük sirban, ahová titokban ástatta a martir tetemét. Pedig azon a siron virágok fakadtak. Gyöngéd női kezek ültették oda azokat. S a virágos sir hazafiságra tanító oltára lett a szabadságnak, melyhez mi kéző unokák is ki-kijárunk lelkesedést és szabadságszeretetet tanulni. Evek óta a kegyelet ünnepevé avatta e napot Nagyvárad polgársága s ez idén is a Szent László plébánia templomban d. e. 9 órakor gyászistentiszteletet tartanak a vértanu lelkiüdvéért. A kegyelet ez ünnepe a

48-as pártkör testületileg megjelenik s hisztük, Nagyváradi polgárságának nagyrésze is lerózza kegyeletét a vértanu emléke iránt.

* Kinevezések egyetemi tanszékre. Ó Felsége Zambra Péter fiumei állami főgimnáziumi tanárt a budapesti tudományegyetemen az olasz nyelv és irodalom nyilvános rendkívüli tanárává, dr. *Tanagl* Károly budapesti tudományegyetemi magántanárt a kolozsvári tudományegyetemen megüresedett kísérleti természettani tanszékre nyilvános rendes tanárrá nevezte ki, *Papp* József dr. budapesti gyakorló ügyvéd és egyetemi magántanárnak pedig az egyetemi nyilvános rendkívüli tanári címet és jelleget adományozta.

* *Oó Mihály* nyugalomban. A nagyváradi-ujvárosi róm. kath. fiiskolának érdemes tanítója, *Oó Mihály*, kinek keze alatt csaknem ötven generáció került ki az iskolából, jól megérdemelt nyugalomba lép a mostani iskolai év kezdetén. Harminczhárom évvel ezelőtt szervezte újra a nagyváradi káptalan az ujvárosi róm. kath. fiiskolát — *Oó Mihály* volt az első tanító, ki az új iskolába került. Azelett már működött mint kántor-tanító Rézbányán, hol magyarra tanította a német bányászok gyermekeit. Az őszön félszázadja lesz, hogy a népnevelés rögös pályáján működik. Most szeptemberben megváltik az ujvárosi iskolától s nyugalomba vonul és csak a tanítóképzésben fog ezután tanítani. Hosszu pályáján nehéz munkával sok érdemet szerzett, nyugalomát édesítse meg polgártársainak elismerése s élvezze a nyugalmat sokáig zavartalanul. Helyének betöltéséről pályázat útján gondoskodik a káptalan. A pályázatot lapunk hirdetései közt közöljük, ajánljuk az egyházmegye tanítóinak figyelmébe.

* *Jóváhagyott gyámpénztári számadás.* A városi gyámpénztár 1902-ik évi számadása most érkezett vissza a belügyminisztériumból, a jóváhagyási záradékkal. E számadás adatai szerint a gyámpénztár mérlege a következő: Az összfedezet: 1.718,402 korona 78 fillér, a gyámoitak és gondnokok követelése 1.627,361 korona 83 fillér. Tartalék alap 91.040 korona 90 fillér.

* A községi iskolaszék gyűlése megint elmaradt, mert a törvényes abszolút többségből két szám hiányzott. Pedig elég fontos dolog került volna elintézés alá; a kisegítő tanerők alkalmazása iránti intézkedés. Ezt a nagyon is kényes ügyet a múltban az elnökség intézte el, az iskolaszék jelenlegi elnöke azonban elkerülendő mindenféle gyanúsítást, a gyűlés plénuma elé vitte az ügyet s láthatólag rosszul érintette, hogy a gyűlés nem volt megtartható. Így az ügy elintézése megint az elnökség kezébe került és mondhatjuk, jó kézbe került, mert a polgármester bizonyára az iskolaszék osztatlan óhajára akként fogja a dolgot megoldani, hogy a már 1—2 év óta alkalmazott, de a választásnál kisebbségben maradt kisegítő tanerőknek fogja a megbízást adni a jövő tanévre. Négy kisegítő maradt ki a választásnál és éppen négy kisegítőre van szükség a következő tanévben is s így alkalmazhatásuk, ha egyébként megfeleltek — amint hogy megfeleltek — semmiféle nehézségekbe nem ütköznek.

* A tegnapi tüzről. Lapunk tegnapi számbau megemlékeztünk a tüzről, mely a Lityogónak nevezett malmot pusztította el. Kiegészítéül közöljük, hogy a tűz a malom és raktárépület teljes tetőzetét és a berendezés nagy részét elpusztította, a lakóépületnek azonban csak kistrészen rongálta meg a tetőzetét. Zettel Gyula malombérlő tegnap panaszt emelt, hogy lakásából a szekrény feltörése után 900 kor. papirpénzét ellopta valaki; a lopás valószínűleg tegnapelőt este történhetett. Megjegyzendő, hogy ezen szoba ablaka be volt törve és az ablak betörése is ugyanakkor este tör-

tént. A tegnap délelőtt folyamán megejtett tűzvizsgálat a tűz keletkezésére vonatkozólag nem tudott kideríteni semmit, csupán annyit állapított meg, hogy a tűzokozta kár körülbelül 1500 koronára tehető, ez azonban a biztosítás révén mind megtérül.

* *Magyarok Rákóczi sirjánál.* Méltó koronája lesz a *Rákóczi* emlékeztetőre rendezett ünnepeknek az a zarándoklat, melyet a tudomány és közélet néhány előkelőségéből alakult bizottság tervez a fejedelem hamvaihoz Konstantinápolyba. Méltóbban nem is lehetne lezárni Rákóczi esztendejét, mint azzal, ha impozáns számban elzarándokolnánk a török fővárosba a nagy fejedelemnek poraihoz nemzeti jelvényünkkel, nemzeti lobogónkkal, melyet kétszáz évvel ezelőtt bontott ki Rákóczi »pro Patria et Libertate.« A bizottság tagjai: *Thaly* Kálmán, orsz. képviselő, *Vámbery* Armin egyet. tanár, *Dessenffy* Arisztid miniszteri oszt. tan., báró *Nyáry* Jenő főrendiházi titkár, *Szádeczky* Lajos egyet. tanár, és dr. *Wosinczky* Mór apátplébános. A bizottság lelkes felhívásban szólítja fel a közönséget részvételre. A zarándoklat október elejére van tervezve. A zarándoktra vonatkozó közelebbi felvilágosítással az előkészítő bizottság irdója. (Budapest, Kis-Hid-utca 4.) készséggel szolgál.

* *Anyakönyvvezetői kinevezések.* A belügyminiszter a geszti anyakönyvi kerületbe *Tóth* Mihály közs. jegyzőt és a miklóslázuriba *Róza* Gyula körjegyzőt anyakönyvvezetővé, továbbá a peczeszlősi *Juhász* Elemér, okl. jegyzőt, a belényeslázuriba *Nyáry* György gör. kel. tanítót, a lunkaiba *Bige* György, a csokalyiba *Soós* Imre segédjegyzőket, végül a révibe *Osváth* Jenő jegyzőruokot anyakönyvvezető-helyettesekké nevezte ki.

* *A biciklisek figyelmébe.* A rendőri sajtóiroda közli: Ismételen érkeznek panaszok a miatt, hogy a kerékpárosok a reájuk vonatkozólag alkotott szabályrendelet intézkedéseire dacára csengő nélkül kerékpároznak, gépeiken lámpás nincs, az utcákon száguldoznak, az utca jobb oldalán is mennek, utczakeresztesésnél előre nem csengetnek s általában a járóelő közönség biztonságát veszélyeztetik. Mindezt 200 kor. terjedhető pénzbüntetés és 8 napi elzárás terhe mellett tiltja a szabályrendelet. A rendőrlégénység szigorú utasítást nyert, hogy a tiltalmak ellen vétő kerékpárosokat azonnal állítsa elő illetve jelentse fel. — Jó lesz ezt a kerékpározóknak megjegyezni s a szabályrendelet pontjaihoz alkalmazkodni, ha nem akarnak a rendőrséggel összeütközésbe jönni.

* *A bérharcz vége.* A szobafestő, mázó, és fényező munkások ismeretes bérharcza tegnapi napon hivatalosan véget ért. A munkások és munkaadók irásba foglalt egyezményt kötötték a rendőrség előtt s azt alá is írták. Hat szobafestő és mázó munkaadó és két fényező munkaadó írták eddigéle alá az egyezményt, kiknél a munkások tegnap délelőtt meg is kezdték a munkát.

* *Bács Károly öngyilkossága.* Mély megdöbbenést keltett tegnapelőt Aradon *Bács* Károly veterán színész öngyilkossága. Bács neve ismert Nagyváradi közönsége előtt. Evekkel ezelőtt még a fabódé művészi gárdájának volt kiváló tagja nejével, *Maár* Juliával együtt. A jeles művész betegsége miatt most júliusban nyugdíjba ment s nejével és nevelt leányával Aradon, hova a legkedvesebb emlékei fűtők, telepedett le hátralevő napjaira. Az utóbbi hetekben sürűn voltak fejfőrcsei s pár napig ágyban fekvő beteg is rolt. Ismerősei előtt gyakran hajtogatta, hogy ha főrcsei nem szűnnek meg, elemészi magát. Tegnapelőt reggel, midőn fölkelte ágyából, kijelentette, hogy tanulni

akar. At is ment az ebédlőbe, ahol a »Monna Vannát« olvasta. Neje ez idő alatt a szomszéd szobában időzött. Kevéssel 11 óra előtt egy lövés, majd egy tompa zuhanás hallatszott ki Bács szobájából. A lövés zajára sikoltva rohant be Bácsné, s borzasztó látvány tárult szeméi elé: férje ott feküdt a padozaton, jobb kezében egy kilencz milliméteres buldog-revolvert szorongatva, fejéből csak úgy patakzott a vér. A rémült sikoltozásra bejöttek a házbeliek is, egy részük orvos után futott s a mentőket is értesítették az esetről. Pár percz múlva már ott voltak a helyszínén *Pozsgay* Lajos dr. és *Kabdebó* János dr., nemkülönben a rendőrség részéről *Rámer* István alkapitány és a mentők. Az orvosok megvizsgálták a lösebet, s konstataáltak, hogy a golyó az orr-csont fölött hatolt a homlokba s mielőtt még az agyvelőt érte volna, megakadt a koponya-csontban. Ideiglenes kötést alkalmaztak ezután a sebre s a súlyosan sérültet beszállították a mentőkocsin a közkórházba. A kórházi orvosok rögtön levették az ideiglenes kötést, hogy a golyót eltávolítsák, ez azonban nem sikerült nekik. A golyót csak is úgy lehetne eltávolítani, ha a koponyacsontot kettéfűrészelnék. A sérülés rendkívül súlyos és ha a seb genyvedei kezd, úgy a sebestült menthetetlen. Az agg művész nejétől megható sorokban vett búcsút, s Arad nemesszinü hölgyközönségéhez is van kérése, t. i. hogy nejét támogassák megélhetésében, végül a polgármestert kéri, hogy nevelt leányát nevezze ki valahova tanítónővé. Bács a szabadságharcz végső napjaiban született Háromszéken. 1899-ben ünnepelte 30 éves színészi jubileumát.

* *Sorsolás.* A *Mike* Gizella kisasszony által kisorsolt 4 drb horgolt kézimunka húzását tegnapelőt ejtették meg *Vizvezeték-u.* 19. sz. a. s a kézimunkákat *Branhoff* Józsefné nyerte »*Arpád*« névvel.

* *Balogh szalontai képviselő párbaja.* A párbajellenes mozgalom úgy látszik, a kánikulában — legalább is hosszabb időre. — elaladt. Nem is jutna a mozgalom eszünkbe, ha nem vennők a hirt, hogy a törvényalkotók egyike, Nagyszalonta követe *Balogh* Mihály a község határában levő erdőben pisztolypárbajt vívott *Müller* György visszabályozási társulati tiszviselővel. Sebésülés nem történt. A párbajra »heves összeszólalkozás« adott okot. *Balogh* segédjei voltak *Hubafy* csendőrhadnagy és *Balogh* Elek honvédhadnagy, *Müller* Leidl és *Lazarovics* mérnökök. Két pisztolydurranás, s a becsületen ejtett sérelem ki van reparálva. S ez meggyőződése a magyar képviselőház egyik tagjának, kinek kötelessége volna éppen e mánia ellen küzdeni.

* *Elgázolás.* Tegnap délután 1/3 órakor az »*Emke*« kávéház előtt egy meszet szállító kocsi elgázolta *Lefkovic* Lipó né deési lakosné kis leánykáját. A kocsikerék a gyermeknek czombján ment keresztül s súlyos sebével kocsin szállították édes anyja szállására.

* *A vonat kerekei alatt.* Megrendítő szerencsétlenség történt tegnapelőt este a *Bucsa* és *Fekete-tó* vasuti állomások közötti részen. Az eset részleteiről az alábbi tudósítást ap-tuk: *Strikán* János bucsai lakos feleségével és még két napszamosasszonnyal, névszerint *Özvegy* *Puruj* Magda és *Szentrus* *Illésné*vel a mezőn dolgoztak, ahonnan este hét óra után indultak hazafelé. *Strikán* gyanutlanul hajtott át a vasuti töltésen, annál is inkább, mert az átjáró sorompója nem volt lebecsátva. Amint azonban a lovak a sinekre léptek, a kanyarlatból egyszerre előtört a robogó vonat s mielőtt átérhetek volna, a gép elütötte a kocsit.

melyet épen derékon talált és a bentült munkások valamennyien a vonat kerekei alá kerültek. A szerencsétlenség után azonnal megállították a vonatot és kiszedték az áldozatokat a kocsik alól, akik közül Strilkán Jánost és Szentrus Illésné a gép kerekei teljesen összezaggatták. A másik két asszony esés közben a sinek mellé estek, ezeknek nem is lett volna bajuk, de ruhájuk beakadt a gép hajtórúdjába és ezeknél fogva vonszolta mind a kettőt a gép jó messzire, miközben fejtük a folytonos ütődésektől teljesen szétzúzódott. A megejtett vizsgálat kiderítette, hogy a vasuti óra rendes időben lebecsátotta a külső sorompót, ahol a szerencsétlenség történt, mialatt azonban az óra másfelé volt elfoglalva, valaki felnyitotta a sorompót és még követ is tett alája, hogy le ne csukódjon. Ezt nyomozza most a csendőrség, mert ez az oka a szerencsétlenségnek.

* Elmés ügyvéd. Lakik Nagyváradon két testvér-ügyvéd. Mindkettő nős. Egyik tüzes 48-as s vigkedélyű, a másik komoly és szabadelvű. E két testvér egyikével esett meg a következő fura történet: Abban a házban, hol ügyvédünk lakik, van a földszinten egy suszter lakó. A suszter felesége egy szép napon, mikor a piacon rendes libavásár szokott lenni, vett egy szép hizott libát, melyet még aznap leölt s éjszakára kiakasztotta az ablakba hűvösre, hogy ne romoljon meg. Volt az ügyvéd urnak egy kutyája, mely éjjel rátalált korbólása közben a kiakasztott libára, lezibálta csendesen s megette. Másnap reggel keresi a suszter, felesége, a gyerekek mind a libát s nem találják. A suszter mindjárt élt a gyanúval, hogy az ügyvéd kutyája ette meg. Másként nem is történhetett.

A suszter gondolt egyet s fölment az ügyvédhez.

— Jó reggelt ügyvéd ur!

— Jó reggelt szomszéd, mi jót hozott?

— Volna nekem tekintetes ügyvéd ur egy alázatos kérdésem. Tessék szives lenni megmondani, ha valakinek a kutyája megeszi a más libáját, tartozik-e a kutya gazdája a kárt megtéríteni?

— Hogyne, feltétlenül! De kivel történt ez meg? Kérdésként az ügyvéd?

— Nohát tekintetes ügyvéd ur akkor tessék szives lenni kifizetni a liba árát, mert az ügyvéd ur kutyája az éjjel megette a leölt libánkat, melyet, hogy ne romoljék meg, kiakasztottunk az ablakba.

— Mi volt a liba ára?

— Ot korona, hangzott rá a felelet.

Az ügyvéd készséggel kivett a zsebéből egy öt koronást s átadta a suszternek, ki örömteljesen gurult le a lépcsőn, hogy a liba ára bőségesen megtérült.

Az öröm azonban korai volt. Másnap kapott egy felszólítást az ügyvédtől, hogy »ügyvédi tanácsért« fizessen 10 koronát, mert ellenkező esetben . . . stb.

Kénytelen kellett kifizetnie a suszter a 10 koronát, de bizonyára nem fog máskor az ügyvéd-szomszédhoz tanácsot kérni menni. Ot korona bevétel s erre 10 korona kiadás, ez nem »üzlet.«

A suszter élelmességén túljárt az ügyvéd esze. A susztert azóta köznyelven »libás suszternek« hívják.

x Olvasóink figyelmébe ajánljuk *Reisz és Porjesz* butorkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetését. 296.

x Felhívjuk t. olvasóink figyelmét *Szabó és Hajnal* jó hírű fűszerkereskedő cég lapunk mai számában levő hirdetésére. 117

TANUGY.

Iskolai beiratások.

A nagyvárad m. kir. állami főreáliskolában a tanulók beiratása — az első felvétellel jelentkező szülője, gyámja vagy annak megbízottja kíséretében tartozik megjelenni és utolsó iskolai bizonyítványán kívül születési levelét is bemutatni — szeptember hó 1-én,

2-án és 3-án délelőtt 9—12, délután 3—5-ig fog eszközölni. Az ideai javító vizsgálatok aug. hó 29-én délután 3 ó., 30-án délelőtt 8 ó., a felvételi és pótló vizsgálatok aug. hó 31-én délelőtt 8 ó., a javító és pótló érettségi vizsgálatok, még pedig az írásbeliek szept. hó 2-án, 3-án, 4-én és 5-én reggel fél 7 ó., a szóbeliek szept. 7-én reggel 8 órakor kezdődnek.

Értesítés.

A gyulai róm. kath. főgymnasium a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak folyó évi 52520. számú engedélye alapján az 1903. évi szeptember 1-től fogva megnyitván, a gymnasium első osztályába a beiratások szeptember hó 1., 2. és 3. napján — mindennap délelőtt 8—11 és délután 3—5 órák között, ideiglenesen a belvárosi róm. kath. fiúiskola 1. számú tantermében fognak megtartatni.

Rendes tanuló felvételnek valláskülönbség nélkül oly 9—12 éves fiúk, kik az elemi tanoda IV. osztályának elvégzését bizonyítványal igazolják.

Tandij egy évre 60 korona, mely összeg a tanév folyamán egyenletesen négy részletben beiratáskor, továbbá november, február, április elején is fizethető. Tandijmentesség csak az első fél tanévnek sikeres végzése után kérhető. A felvételi és mellékdíjak, melyek 10 koronában állapítatnak meg, minden tanuló által s a beiratáskor lefizetendő.

A tanév szeptember 4-én reggel fél 8 órakor az anyateplomban tartandó »Veni Sancte«-val nyitattik meg, a rendes előadások pedig szeptember 7-én kezdődnek.

Vidéki tanulók megfelelő elhelyezéséről gondoskodva van.

Gyula, 1903. augusztus 25-én.

A gyulai r. k. főgymnasium igazgatósága.

Beiratások a n.-várad ujjvárosi r. k. iskolában.

A nagyvárad-ujvárosi róm. kath. népiskolában a beiratások az 1903—904. tanévre folyó évi szeptember 1-én veszik kezdetüket s bezárólag szeptember 7-ig tartanak szept. 6-nak (vasárnap) kivételével.

Felhívtnak tehát a t. szülők, kik gyermekeiket ezen kath. tanintézetben akarják taníttatni, hogy azok beiratása végett, himnildöltési bizonyítványal ellátva, az iskolaépületben (Körös-utca 538. sz.) megjelenni sziveskedjenek.

Tudomására adom egyúttal a t. szülőknek, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1878. évi március 31-én 7280. sz. a. kelt leirata értelmében csak azon gyermekek tekinthetők tanköteleseknek, kik 6-ik életévüket a polgári év szeptember hónapjában betöltik. Ugyanezért az első osztályba beirandó minden tanulótól megkívántatik, hogy erre vonatkozó keresztelési igazolványt magával hozza, ezen igazolványt az illető plébániai hivatal kiváratra díjmentesen állítja ki.

A beiratásokat naponként délelőtt 8—11-ig, délután 3—5 óráig az osztálytanítók fogják teljesíteni.

Beiratási díj egy tanévre a róm. kath. tanulóktól 4 korona, más felekezettől tanulóktól 10 korona. Szegény róm. kath. tanulók a beiratási díj fizetése alól fölmentetnek ugyan, de 30 fillér tanítói nyugdíjilletéket, 30 fillér értesítő (összesen 60 fillér) díjat minden egyes tanuló köteles fizetni.

Magánvizsgálatok a beiratási napok bármelyikén tehetők.

A jó Isten lévén minden kegyelem kuforrása, a tanév ünnepélyes megnyitása a Szentlélek segítségül hívásával szeptember 8-án — Kisasszony napján — lesz, 9-én pedig kezdetét veszi a rendes tanítás.

A nagyvárad-ujvárosi r. kath. népiskola igazgatósága.

Beiratások. A nagyvárad m. kir. állami főreáliskolában a tanulók beiratása — az első felvétellel jelentkező szülője, gyámja vagy annak megbízottja kíséretében tartozik megjelenni és utolsó iskolai bizonyítványán kívül születési levelét is bemutatni — szeptember hó 1-én,

A beiratáson minden tanuló születe vagy ennek megbízottja kíséretében jelenjék meg.

A 3. és 4. osztályba a beiratás alapos elfogadható ok miatt szept. 15-ig, a 2. és 1-ső osztályba pedig szept. hó 30-ig még eszközölthető.

A rendes előadások szept. 9-iktől kezdve Nagymagyar-utcán egy ideiglenesen berendezett helyiségben fognak megtartatni.

Miről a t. szülők és gyámok ezennel tisztelettel értesítettek.

Nagyvárad, 1903. aug. hó 27.

Az igazgatóság

NYILTTÉR.

TANKÖNYVEK,

melyek a

Főgymnasium.
 Áll. főreál
 Felső kereskedelmi
 Orsolya-zárda
 Községi polgári

valamint

iskolákban

az összes elemi

használatnak,

új és ódon állapotban, eredeti bolti illetve fél áron kaphatók

Csathó Gábor és Társa

könyv- és papirkereskedésében
 (Nagyvárad város összes községi iskoláinak szerződéses szállítói)

Nagyváradon, Fő-utca 3 ik szám.
 (rég. Bazár-épület) 388

Iskolatáskák, könyvszíjak, rajzeszközök, rajztáblák, rajzvonalzők, zsebtintatartók s egyszóval minden kigondolható iskolai, rajz- és festőszerek elismert legjobb bevásárlási forrása.

Az összes nagyvárad tanintézetek tankönyvjegyzékai díjmentesen kaphatók.

IRODALOM.

A „szabadkőművesek titkai“.

A következő előfizetési felhívást kaptuk: A karácsonyi könyvpiacon »A szabadkőművesek titkai« címen egy önálló, több ivre terjedő kötet fog megjelenni tollamból, melynek egyes részleteit napi- és heti-lapok már közölték.

A mű teljes eredeti nyomokon indul és eddig majdnem egyedül álló munka magyar nyelven ebben az irányban. Hogy könyvemnek mi a tárgya, azt szükségtelen elmondanom, mert a címe eléggé kifejezi s azok számára irtam — alapos tanulmányok és források után — akiket ennek a már idejétmúlt intézménynek buzgón takargatott rejtelmessége érdekkel.

A könyv finom, simított papirosra jelenik meg s az ára 2 korona lesz. Előfizetési pénzek a szerző nevére az alábbi címre küldendők. Gyűjőknek tiszteletpéldánnyal szolgálók. Nagyvárad, 1903. augusztus hó. *Nógrádi Gyula*, hírlapíró. Nagyvárad. Szt. Anna-utca.

MULATSÁG.

A kassai Rákóczy szobor javára.

A szilágsomlyói ifjuság Lukátsffy Odón és Heltai Sándor urak vezetése mellett a Kassán felállítandó Rákóczi-szobor javára Szilágsomlyón, 1903. évi augusztus hó 29-én (szombaton) a városi színházban hangversenyyel

egybekötött *szárköri táncmulatságot* rendez. Belépő díj: személyjegy 1 kor. 20 fillér, családjegy 3 személyre 3 kor. Feltűzítéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtázza a rendező bizottság. Kezdeté este fél 8 órakor. Belépő jegyek Balló József cukrász és Balács Zsigmond gyógyszerész uraknál előre válthatók.

Műsor.

1. Petőfi emléke. Induló. Előadja az ifjusági zenekar.
2. Hangok az éjszakában. Irta Szegedy Miklós. Szavalja Balás Pál ur.
3. II. Rákóczi Ferenc. Irta és felolvassa Incze Lajos ur.
4. Népdalok. Czimbalmos előadja Szakács Dalma k. a.
5. Csók. »Flórika szerelme« című népszínüüből. Előadja az ifjusági zenekar.
6. Rákóczi, Petőfi Sándortól. Szavalja Tegledy Klára k. a.
7. Rákóczi kesergője. Játsszák: Szánka Antal, Konecsny János, Balás Pál, Argyelán György és Hermann János urak.
8. Hymnus. Előadja az ifjusági zenekar.

TAVIRATOK.

A válság.

Budapest, aug. 27. (Saját tud. táv.)
A király még három napig marad Budapesten s ez idő alatt már nem fogad politikusokat. A helyzetről csupán annyi bizonyosat mondhatunk, hogy mind ez ideig döntés nem történt, s megbízható értesülések szerint *Darányi* csak arra kapott megbízást a királytól, hogy a többi politikusok között a tárgyalásokat közvetítse. Így tehát *Héderváry* szerepét egy időre *Darányi* venné át. *Darányi* missiója tehát a jövő kormány utjának egyengetése, de nem kabinetalakítás.

A szabadelvű pártban tartja magát az a vélemény is, hogy ismét *Héderváryt* bizza meg a király s ez esetben az új kabinetben *Apponyi* is tárczát vállalna. Esetleg a belügyit.

A szabadelvű pártot egyébként most a *Sándor* Pál indítványa foglalkoztatja. S igen megoszlának a vélemények, mert a párt többsége most már nem kívánja a pártértekezlet összehívását. Nem kívánják pedig ezért, mert egységes impozáns erejű határozatot nem igen hozhatnának a katonai követelések melletti állásfoglalásra vonatkozólag. Jobbnak látják tehát várakozó álláspontra helyezkedni még egységesebb vélemény lesz uralkodó a pártban.

Budapest, aug. 27. (Saját tud. táv.)
Apponyi Albert gróf ma birtokáról Budapestre érkezett, s mindjárt megérkezése után *Wekerle* és *Kossuth* keresték fel lakásán. *Wekerle*vel két órahosszat tárgyalt *Apponyi* s ebből politikai körökben azt következtetik, hogy *Apponyi* *Wekerle*vel egyezményes kabinet alakításán fáradozik. *Kossuth* Ferenczcel *Apponyi* a Ház összehívásáról tárgyalt. *Kossuth* kijelentette, hogy pártja ez idő szerint még nem kívánja a Ház összehívását.

Halálos ítélet.

Zágráb, aug. 27. Az itteni törvényszék ma *Pirnar* János urasági kocsiát halálra ítélte, mivel június 27-én este orvul agyonlőtte *Jereb* *Gertrud* szakácsnőt, a ki különböző lopásokat bizonyított rá. (M. T. I.)

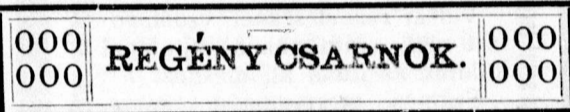
A tüzkatasztrófa következményei.

Budapest, aug. 27. (Saj. tud. táv.)
A párisi áruház romjai összeomlással fenyegetnek. A homlokzat díszítései egymásután lehullanak. A halottak felkutatása még egyre tart. A pinczében is halottak lehetnek, de még a pinczét megközelíteni nem lehet.

Ujabb eltűntekről tesznek jelentést a rendőrségnél. A dolgozóházban alkalmazott egyik apácza is eltűnt. A katasztrófa estéjén vásárolni volt a nagy áruházban. Azt hiszik, odaégett. A Rókus-kórházban már csak 4 sebesült fekszik: 3 nő és 1 férfi, mind jobban vannak. Felgyógyulásuk bizonyos. A környék lakóit kilakoltatták s a diófa-utcai iskolában szállásolták el őket.

Ismét gyilkos merénylet a keleti vasut ellen.

Konstantinápoly, aug. 27. (S. t. t.)
A keleti vasutak Konstantinápoly és Drinápoly közötti utvonalaán bolgár bandák ismét dinamitmerényletet követtek el az egyik személyvonat ellen. Az utasok közül 3 már meghalt, 15 pedig súlyosan megsebesült.

Sorsjáték.

Regény.

Irta: Stella (Szóke Berta.) 62.

Ika jól számított, midőn Mártát Töröknél kereste fel. Ez volt t. i. Bagosnak egyetlen számba vehető dívatáru üzlete. A két leány csakhamar ráismert egymásra s a vásárlást elvégezvén, lassu léptekkel haladtak a Láposiék lakása felé.

— És most engedje megmagyaráznom fivérem látszólagos udvariatlan viselkedését — szólalt meg elsőnek Ika.

— A vasutóal úgy el voltam keseredve, — panaszkodott Márta — hogy ha akkor mindjárt indul egy vonat Pércs felé, minden megfontolás nélkül visszamegyek.

— Elhiszem és értem is méltó felháborodását, de tudósítását ma kilencz órakor vettük, fivérem pedig tegnapelőtt óta vidéken van s ha egész véletlenül fel nem bontom a levelet, — amit igazán soha sem teszek — most nem is tudok az On ittlétéről.

— És nem is lesz ma itthon Ká azaz Láposi ur — aggódott Márta.

— Hugom a tudósítás vétele után, azonnal sürgönyözött neki, csodálkozom, hogy a válaszszal nem jött Törökhöz, úgy beszéltek meg.

— Hát messze van?

— A sürgönyhivatalt, vagy a falut érti?

— A falut.

— Az nincs messze, ha a sürgönyt azonnal kézbesítik, délben itt lehet, ha t. i. elszabadulhat, mert hivatalos ügyben van távol.

— Vasárnap is?

— Ez rendkívüli ügy, valami rablógyilkosság.

Mártát olyan fájdalmasan érintette a Láposi távolléének tudata, hogy sirni szeretett volna, alig hallotta mit beszél a mellette haladó leány, kérdéseire szórakozottan, igen vagy nemmel felelt. Körülbelül alig négy hó óta tartózkodik itt alig egy órányira töle és nem találkoznak. Szívét olyan keserűség fogta el. Ika sajnálkozó pillantásokat vetett reá, szegény gyermek gondolta, de korán kell a családás keserű poharát kiürítened. Nem szólt hozzá többé az egész uton, értette és tisztelte fájdalmát.

Hazaértek, Márta összeszedte magát, bosszankodott, amiért Ikáknak bepillantást en-

gedett bensejébe, el akarta legalább a többi elött palástolni forrongó érzelmeit. A lakásba lépve, Ida a legszeretettelőbben üdözölte őt, különben oly jó benyomást tett reá az egész környezet. Ezek a lakályos, annyi izléssel és bizonyos művészettel berendezett szobák alig szolgálhattak méltó keretül a Láposi komoly, pedáns lényének. Nem is tudta őt ide képzelni.

— No kedves Márta — megengedi, hogy így szólítsam ugy-e? . . . — kezdte Ika miután a kis vendégszobában helyet foglaltak.

— Természetesen, sőt igen szívesen veszem — felelt a megszólított örömmel.

— Most intézzük el előbb a prózai dolgokat, ha úgy tetszik, hogy aztán zavartalanul beszélgethessünk.

— Helyes, de itt lesz már a csomag?

— Óh hogyne — csengetett és pár pillanatra mulva minden kéznél volt.

Márta igen kellemes kliens ilyen tekintetekben, látva, hogy Láposi Ikáknak jó izlése van, hamar letárgyalták a különben oly fontos ruhakérdést, ő különben sem sokat törődött a ruháival, egy szalaggal, csipkével több vagy kevesebb lett legyen a derékon vagy a szoknyán, az nem okozott neki nagy gondot.

— Szerencsésen végeztünk tehát — mondta Ika eltűntetve a prózai dolgok minden nyomát — és most mondja őszintén édes Márta, nem nehezted Kálmánra.

— Persze, hogy nem! — kiáltott Jolán az ajtóból győzedelmesen lobogtatva a sürgönyt — hogy is haragudhatnék valaki arra a kedves fiúra?

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde

Budapest, aug. 27.

Osztrák hitel	— — — — —	688.50
Magyar hitel	— — — — —	749.50
Allamvasut	— — — — —	694.—
Rimamurányi	— — — — —	488.—
Magyar jelzálog	— — — — —	585.25
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Határidők.

Budapest, aug. 27.

Buza októberre	— — — — —	7.86
Buza áprilisra	— — — — —	7.88
Tengeri	— — — — —	6.26
Rozs okt.	— — — — —	6.80
Zab ápr.	— — — — —	5.90
Káposzta, repcze, aug.	— — — — —	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. aug. 27-én.

Magyar aranyjárdék 4/10	— — — — —	119.50
Magyar koronajárdék	— — — — —	89.75
Magyar vasuti köl sön aranyban 4 1/2	— — — — —	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2	— — — — —	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	98.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	— — — — —	99.25
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	— — — — —	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	— — — — —	155.50
Osztrák járdék papirban	— — — — —	99.80
Osztrák járdék papirban	— — — — —	100.10
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	120.75
Osztrák korona járdék	— — — — —	100.—
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	152.50
Osztrák magyar bank részvény	— — — — —	15.80
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	705.—
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — —	646.25
Páti vista	— — — — —	95.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	— — — — —	19.04
Németbirodalmi márka	— — — — —	117.25
Londoni vista	— — — — —	239.07
20 márkás arany	— — — — —	28.47

A szerkesztőjétől valóban:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A várad-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takarékpénztárnál. 807.

Pályázati hirdetés.

A nagyvárad-i szertartású káptalan által fentartott **nagyvárad-újvárosi** róm. kath. elemi fiúiskolánál egy évi 1200 korona készpénz törzsfizetéssel, szabad lakással, 12 méteről tűzfával és öt izbeni száz koronás ötödéves korpótlékkal egybekötött tanítói állás üresedésbe jövén ezen állásra

1903. évi szeptember hó 15-iki lejárattal

ezennel pályázat hirdetik.

Az ezen állást elnyerni óhajtok tartoznak tanítói oklevelükkel, keresztleveleikkel és eddigi működésüket feltüntető okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket a **nagyvárad-i szert. káptalanhoz** czimezve ntdő **Dr. Vucskics Gyula** szentszéki ülnök nvárad-újvárosi r. kath. plebános iskola-igazgató urhoz a pályázati határidőn belül benyújtani, vagy postai uton megküldeni.

A kinevezendő tanító kötelessége lesz az egyik elemi osztályban való tanításon kívül vásár- és ünnepnapokon a nvárad-újvárosi Szent László-templomban egyik szent-miséen orgonálni, — s ugyanaz köteles lesz állását azonnal elfoglalni.

Nagy-Váradon, 1903. évi augusztus 24-én.

390.

Nagyvárad-i sz. káptalan.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 29

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején

4302.—1903. éln. sz.

Pályázati hirdetés.

Főispán ur 628—1903. sz. intévénye alapján a nyugdíjazás folytán megüresedett városi állatorvosi állásra ezenel pályázatot hirdetek.

Felhivom ennél fogva mindazokat, akik ezen, a szervezeti szabályrendelet értelmében évi 600 korona fizetéssel és 200 korona lakbér illetményen javadalmazott nyugdíjigényen egybekötött városi állatorvosi állást elnyerni óhajtják, miszerint képesítésüket igazoló és szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeiket dr. Beöthy László főispán urhoz *f. évi szeptember hó 15-ének d. u. 5 órájáig* annyival is inkább adják be, mivel a későbbben benyújtandó pályázati kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1903. aug. hó 24-én.

Rimler Károly.
polgármester.

387.

Mintegy 50.000 különféle zöld ojtás eladó őszi szállításra, rendelések már most elfogadtatnak.

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

Nagybani szőlőeladás.

Csemege szőlő kilója **24 kr.**

Nagyobb vételnél árengedmény.

Görög- és cukordinnyékben nagy választék.

Nagy raktár sajtnevelék, prágai sódar, szalámiból. Naponta friss **TEA-VAJ** 1 kilo 1 frt 20 kr.

Világhírű

Előpataki gyógy- és borvíz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy heti szükségletüket feladni, a mit kihordó kocsinkkal díjtalanul hazaküldünk.

Vidéki rendeléseknél csomagolást nem számítunk s díjtalanul küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

SZABÓ ÉS HAJNAL.

Ujdonság! Megay Foot-Ball bombái a legkiválóbb csokoládés gourmand-csemege 1 darab 15 kr.

Körösvoigyi saját termésű asztali borok, literje: 30, 36 és 40 kr., adó nélkül 8 kral olesőbb.

Naponta mindennemű friss gyümölcsök Mesimben és 5 kilos postakosarakban.

Róm. kath. vallásu

nevelőnő

kerestetik 3 leány gyermek mellé, kik közül egyik III-ik polgárista, kettő elemi iskolába jár. **A német nyelv bírása feltétlenül** megkívántatik. Czimbalmon játszóknak előnyben részesülnek.

Ajánlatok **Körner József** budurászai körjegyzőhöz intézendők.

385

Hirdetés.

A Nagyvárad-i Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet

működését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — mulasztási illeték fizetése nélkül — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon *egész napon át*, vasárnap és ünnepnapokon pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a «Nagyvárad-i Hitelbank r. t.» üzleti helyiségében *Kossuth Lajos-utca* (Sándor Samu-ház.)

359

Az igazgatóság.

812

A

„Nagyvárad-i hitelbank részvénytársaság”

működését *Kossuth Lajos-utca 10. sz. a.* megkezdte.

Üzletköre :

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítolása.

Előlegek értékpapirokra és áru-készletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt értékpapírok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

Gazdák figyelmébe!

Tavotta-kenőcs, gépolaj és olive-olaj, restuticio fluid, szerszám zsir és szerszám lakk, padló-fénymáz.

Mindennemű gazdasági és házi czikkek. Mindennemű ásvány- és gyógyvizek.

Világhírű vásártelki mór só.

Francia és magyar pezsgők; különleges csemege-borokon kívül ajánlom saját termésű boromat literenként 60 fillér, 50 literen felül 44 fillér.

Naponta friss gyümölcs.

Kugler Gerbeaud összes gyártmányainak egyedüli raktára.

Kádár János,
Bémer-tér.

362